

DAVID CIRICI
L'olor del desig

Proa

DAVID CIRICI

L'OLOR DEL DESIG

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: gener del 2019

© David Cirici i Alomar, 2019

Disseny de la coberta: Planeta Art & Disseny
Fotografia de la coberta: © Roger Viollet / Aurimages

Drets exclusius d'aquesta edició:
Raval Edicions, SLU, Proa
Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-743-2
DIPÒSIT LEGAL: B. 607-2019
Composició: gama, sl

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Pocs sorolls, entre els que em sembla que corresponen només a la meva infantesa, em resulten tan misteriosos, tan entranyables i a la vegada tan tristos de recordar com el que feien la cadena i el pinyó de la bicicleta de la meva mare quan baixàvem per un pendent suau. He tornat a sentir moltes vegades aquest sorollet sense nom, una mena de fregadissa més líquida que metàl·lica, que fa la cadena greixada d'una bicicleta. Però mai m'ha semblat com el de la bicicleta de la mare. Potser perquè mai no l'he tornat a sentir assegut a la barra de la bicicleta d'home que feia servir la mare i agafat al manillar, amb un dit a tocar del timbre, que feia sonar quan m'ho demanava: Timbre, que hi ha gent.

També el timbre d'aquella bicicleta em sembla únic, i aquell dring alegre, recordat, també em fa posar trist. Suposo que hi influeixen les circumstàncies en què vaig deixar de sentir aquests sorolls per sempre més.

Molts diumenges, quan feia bon temps, la mare em portava a fer un tomb. Anàvem pels camins del voltant del poble. Fins als horts i les vinyes dels amics

a collir raïm, o figues, o pomes, o a buscar cargols als murs de pedra seca quan acabava de ploure. Aquesta vegada jo ja era un ganàpia de catorze anys, un adolescent amb els braços i les cames potser massa llargs per anar assegut a la barra de la bicicleta. Però la mare continuava portant-me amb ella perquè sabia que m'agradava sentir l'aire a la cara, les olors del bosc, i escoltar els sorolls més apagats entre els arbres i més vius en camp obert: algun tractor llunyà, un campanar o els lladrucs d'un gos. I suposo que a la mare no li devia agradar que em fes gran, de manera que mentre em pogués portar a la barra, jo continuaria sent el seu nen.

Vam deixar els camps enrere i ens vam ficar pel caminet de pescadors que segueix la riba del riu on, a l'agost, baixàvem a banyar-nos. M'agradava la remor del riu, que semblava feta de veus i de vent i que anava canviant d'intensitat, s'apagava, es feia més viva, i finalment ens envoltava mentre el travessàvem per la palanca.

No puc explicar què va passar amb gaire exactitud, perquè no ho sé. Crec que la roda del davant es va encastar entre dos troncs, potser perquè havia plogut molt i la terra que els anivellava s'havia escolat per les esclotxes. Jo vaig caure sobre la palanca. No em vaig fer gaire mal. Em vaig aixecar i vaig cridar la mare. Només se sentia el soroll del riu. Vaig avançar de quatre grapes per precaució, perquè la palanca no tenia baranes. Coneixia bé el caminet que, amb un

desnivell força pronunciat, baixava fins a la gorga. Vaig seguir cridant. Només sentia el riu. La mare devia haver caigut a l'aigua. Potser s'havia colpejat amb alguna roca i havia perdut el coneixement. L'havia de trobar. Recordava bé cada roca, cada lloc on posar el peu fins a arribar a una roca llisa que feia un pendent suau. Per allí ens havíem ficat a l'aigua els set o vuit cops que ens havíem banyat a la gorga de sota la palanca. No vaig parar de cridar. Cap resposta. Només el soroll del riu. En el meu món només hi havia el soroll de l'aigua entre les roques, l'aigua freda fins als genolls, la roca llisa a la dreta i el record d'altres vegades: una roca més cantelluda dos metres més endavant, un petit salt d'aigua a l'esquerra i la palanca més enllà. Hi podeu afegir la remor del vent entre els arbres i els meus crits buscant la mare. La resta era incertesa, dubte, i molta angoixa. Hi havia algú pels voltants? Algun pastor? Un caçador, potser? La remor del riu amagava els crits de la meva mare?

Vaig arriscar-me a perdre l'equilibri i caure a l'aigua, però ho havia de fer. Em vaig aventurar fins a la roca cantelluda. Vaig palpar pels voltants. Vaig buscar amb els peus i amb les mans. Vaig mirar de trobar el punt de la caiguda. Em vaig haver de ficar al riu, amb l'aigua fins al pit, per arribar a tocar el primer tronc de la palanca amb les mans. Vaig avançar, tocant el tronc des del principi, fins al punt on era més probable que hagués caigut la meva mare amb bicicleta, més o menys a la meitat del recorregut. Per

sort, allí encara feia peu. Una ràfega de vent va fer més presents els arbres, al meu voltant. Per a mi, sense vent, els arbres només existeixen en la memòria. Em vaig concentrar a destriar ben bé tots els sons, a veure si descobria els crits de la mare confosos entre el borbolleig del riu i la remor del vent entre els arbres. De sobte vaig ensopegar amb la bicicleta i vaig perdre peu. Em vaig enfonsar, em vaig empassar aigua, però de seguida vaig tornar a treure el cap i vaig tornar a fer peu. La mare no podia ser gaire lluny. El corrent em devia desplaçar uns metres, però no gaires, perquè dins de la gorga el corrent no era fort. Vaig estirar els braços endavant, arran de l'aigua, per buscar les roques que tancaven la gorga i protegir-me dels obstacles inesperats. De seguida vaig trobar una roca, massa alta per enfilar-m'hi. Vaig mirar de tornar cap a la riba sense deixar de tocar aquella roca càlida i llisa.

I aleshores vaig topar amb la mare. Una cama. El cos de la mare entre les roques. Vaig cridar: «Mama!». Un braç, l'esquena, el coll. «Mama, mama!». El cap sota l'aigua, els cabells entre les branques d'un arbre, nu d'escorça, dels que arrossegueu les riuades.

No vaig parar de cridar. Cridava mama, mama, mama, però també bramava, un crit desesperat perquè em sentís algú. Quan fèiem aquell camí, sempre ens hi solíem trobar algun pescador, però em sembla que ja no era temporada de pesca. Tampoc sé si vaig cridar «Socors!» o res de semblant. Vaig aconseguir

arrossegar la mare fins a la riba i la vaig ajeure sobre l'herba. Havia perdut les sabates. Li vaig buscar el pols. Era viva. Li vaig posar la mà davant del nas. Em va semblar que no respirava. Li vaig buscar els llavis. Li vaig obrir la boca.

Un dia havia vingut a l'escola una noia a fer-nos una classe de socorrisme. Monsieur Meunier no em deixava mai de banda, de manera que m'hi va fer participar. Vam aprendre a fer torniquets, amb un pal i un mocador, per aturar una hemorràgia o alentir el pas del verí d'un escurçó a la circulació sanguínia. Vam aprendre a encanyar un braç o una cama fracturats. La noia també ens va ensenyar a fer la maniobra de Heimlich per si mai algú s'escanyava amb un pinyol de cirera, i a fer el boca a boca als ofegats.

Vaig tenir l'estranya sensació que les llàgrimes no venien, no se m'escapaven, sinó que em saltaven dels ulls. Amb una mà al pit de la mare, comprovava que se li inflessin els pulmons i li pugessin les costelles. De tant en tant parava i cridava. Aleshores em faltava l'aire i m'havia d'esperar uns segons abans de continuar. La noia socorrista ens havia dit que, mentre hi hagués pols, calia seguir amb el boca a boca. I, en cas que faltés, calia intentar la compressió del pit per activar la circulació artificial de la sang.

De seguida em vaig veure incapaç de percebre si la mare tenia pols o no, si se li inflaven els pulmons o no o si feia algun senyal de vida. Mentre li aguantava el cap per fer-li el boca a boca, vaig notar una humitat

càlida a la mà dreta. Vaig palpar amb cura entre els cabells. El crani de la mare s'enfonsava de sobte. Vaig reconèixer l'olor de ferro de la sang i el tacte oliós. Hi vaig notar un fragment d'os, un triangle dur entre els cabells. O era un bocí d'escorça? No: em va semblar que l'os del crani s'enfonsava. Em vaig desesperar. «Mama, no et moris, no, no, no». En el meu record, el soroll del riu ho omplia tot, vull dir que em sembla que no em sentia ni a mi mateix. El meu món era aquell soroll eixordador, que de cop se m'havia fet d'una intensitat feridora, els meus llavis sobre els de la mare, i un dolor que m'esqueixava l'ànima.

No sé quanta estona vaig estar-me al costat de la mare cridant, mirant d'insuflar-li aire als pulmons, buscant-li el pols, prement-li les costelles amb totes les meves forces, fins a vint cops, abans de repetir el boca a boca. Les forces em van anar abandonant a mesura que prenia consciència que la mare no reaccionava, que el sol s'havia post feia estona, i que, com més tard es feia, més anaven minvant les possibilitats que passés algú pel camí del riu.

M'he perdut més d'una vegada i la sensació sempre ha estat angoixosa. Si no tens ningú a qui preguntar on ets per situar-te en l'espai que recordes i mirar de construir mentalment un itinerari que et porti on vols, perdre's passa de ser un inconvenient a ser molt desagradable. De cop, l'únic contacte que tens amb el món és el dels peus amb la vorera. De vegades he pogut reconstruir el camí que he fet i he aconseguit de

trobar el punt exacte on m'he equivocat de gir o de carrer. Però si no ho aconsegueixes, ja no hi ha res a fer, perquè buscar a l'atzar, sense cap referència, resulta absurd. Per més que avanci cap aquí o cap allà, ja sé que em serà impossible de trobar un lloc conegut i recuperar l'orientació. Quan reconec un carrer, una plaça o un parc, és perquè hi he passat moltes vegades i forma part d'un itinerari que he memoritzat pam a pam. Sé quants fanals hi ha en cada tram de carrer. Sé els indrets en què la vorera canvia de textura. Conec les olors d'algunes botigues, d'una parada de flors, de la boca del metro o del forn de pa. En totes les ciutats on he viscut o he passat temporades llargues, com París, Bolonya i Barcelona, tinc molts itineraris apresos. Em conec les papereres, les marquesines de les parades d'autobús i els escocells dels arbres de molts carrers, i les olors i les pudors m'ajuden a reconèixer el ràpid on fan claus i adoben sabates, els diaris amuntegats al quiosc, el mercat o la perruqueria de gossos. Sé moure'm per un itinerari que conec, però si em trobés de sobte en un punt determinat sense haver-hi arribat després de travessar tal carrer i de passar tal nombre de porteries, em costaria molt de saber on soc.

A la vora del riu, tot just passada la palanca, jo no estava exactament perdut, perquè sabia on era, i fins i tot sabia que per tornar al poble només havia de seguir el camí de vora el riu. Però també sabia que, tot sol, no l'havia fet mai, i que era estret, i ple de girs

sobrats. No duia el bastó blanc, perquè quan la mare em portava amb bicicleta no l'agafava gairebé mai. Però havia de tornar com fos. Havia de demanar ajuda. Ja no sabia si la mare respirava o no. Si li bategava el cor o no. Si s'havia obert el cap o no. Si aquell bocí entre els cabells era un os del crani o un tros d'escorça. Només sabia que havia de demanar ajuda. L'aire ja s'havia refredat. Vaig buscar, sota els arbres, alguna branca seca que em servís de bastó. La primera que vaig trobar era massa seca i retorçada. Se'm va trencar de seguida. Vora el riu hi havia un bosquet d'avellaners. En alguna ocasió la mare m'havia fet tocar aquelles fulles de vellut i m'havia collit unes quantes avellanes, que a finals d'agost ja es podien menjar. Sabia reconèixer aquests feixos de brots joves, atapeïts, que creixien ben drets. Vaig trobar-ne un amb el gruix adequat per aventurar-me a partir-lo. No hi va haver manera. Era flexible i no es partia. Vaig triar-ne un altre de més prim. Vaig aconseguir trencar-lo, però no del tot. Per a mi, aquella branca d'ametller tenia la seva personalitat. Era tossuda i egoista. Era una desgraciada que no volia cedir, una estúpida que no s'adonava fins a quin punt la necessitava. Era una branca injusta. No vaig parar de plorar de ràbia i d'insultar-la mentre la sacsejava d'una banda i l'altra, sense saber gaire què estava fent, i si realment n'estava forçant les fibres perquè s'acabessin de trencar. Vaig estar a punt de deixar-ho córrer i buscar-ne una d'encara més prima. No sé quanta estona vaig haver de dedicar a

trencar aquella segona branca, que també era estúpida, però finalment ho vaig aconseguir. Era llarguíssima. Vaig haver de repetir l'operació per escurçar-la, però aquest cop es va partir de seguida. Ja ho tenia: havia aconseguit un bastó d'uns dos metres i estava decidit a arribar fins al poble per demanar ajuda.

Abans d'anar-me'n, vaig tornar a buscar el pols de la mare. Vaig pensar que els batecs que sentia, molt febles, eren els del meu dit en pressionar-li el coll. No em va semblar que estigués freda. Però havia perdut la noció del temps. I tampoc sabia quant triga, un mort, a refredar-se. Vaig mirar d'apartar aquests pensaments. No em podia rendir. Segur que encara era viva. Em va costar molt pujar fins a la palanca, perquè tremolava. Em tremolaven els turmells, els genolls, les cames, el coll. No m'havia passat mai, una cosa així. Tremolar de por i d'angoixa és una cosa molt estranya.

Amb l'ajut del meu bastó, vaig passar la palanca i vaig començar a fer camí.